

H. Sax. B
36

Carl H. Jupp. Sax. Lin. Ernest J.

LESSUS

super

Obitum & abitum

DESIDERATISSIMI PATRIÆ PATRIS

Quondam

SERENISSIMI PRINCIPIS AC
DOMINI

DN. FRIDERICI

VVILHELMI, II.

DUCIS SAXONIÆ, JULIÆ, CLIVIÆ

AC MONTIUM: LANDGRAFII THURINGIÆ, MAR-

CHIONIS MISNIÆ, PRINCIPIS AC COMITIS HEN-

NEBERGIÆ, COMITIS MARCÆ ET RAVENSBERGI

DYNASTÆ in Ravensstein/ro.

PRINCIPIS AC DOMINI

Ah! olim nostri, Clementissimi,

QVI

die 22. April. non uni Regioni lamentabili, Anno 1669.

ex morte prematurâ laudatissima Principis adhuc

luctuoso

ALTENBURGI

Horâ sextâ & dimidiâ septimâ

antemeridianâ

COMMUNE SUBDITORUM DESIDERIUM

Mortem cum vitâ commutavit

CONSCRIPTUS

â

M. CHRISTOPH. *Reysern*/ Diac. Meinung.

&

Subdito moestissimo.

Habitus in Literatorum Confessu Meinungæ

Die ab exequiali proximo

ANNO MDC LXIX.

A

Ex

579. d. 749

Expectatissimo PRINCIPI

Relicto unico

Ut Nominis ac Virtutum; sic paternarum

Regionum Hæredi,

Celsissimæ Proſapiae ſtirpi ac fundamento,

Miferorum Subditorum gaudio,

Orbatorum Ducatum & Provinciarum,

penes DEUM, ſolatio,

Illuſtriſſimo, Celiſſimoq; Principi ac Domino,

**DN. FRIDERICO
VVILHELMO,**

Duci Saxoniae, Juliae, Cliviae ac Montium, Land-
grafio Thuringiae, Marchioni Miſniae, Comit' Prin-
cipali Dignitate aucto Hennebergiae, Comiti
Marcae & Ravensbergi, Domino
in Kavenſtein.

Domino ſuo clementiſſimo,

In humiliſſimæ ſubjectionis ſignum

hoc inſcribit

Devotiſſimus Celiſſimo NOMINI

Subditus

M. CHRISTOPH. Keyſer.

Cum Deo, lugentium efficacissimo solatio.

NOTA EST, AUDITORES
 Nobilissimi, Vosque cæteri o-
 mnium ordinum spectatissi-
 mi, [ignoscetis, si in hoc dolo-
 re maximo prolixioribus titu-
 lis parcam:] nota est, inquam,
 Davidis, inopinum Abneri obitum acerbè
 deplorantis, vox moestissima, quâ, profusissi-
 mis lacrymis intercedentibus, affectum si-
 milem in totâ adstantium catervâ ciere cupi-
 ebat, *An nescitis, exclamabat, quod Princeps hodie
 & magnus in Israel ceciderit?* Non aliter ego pul-
 latam assidentium multitudinem profundè
 gemens acclamo: *An nescitis, quod Princeps
 verè Princeps & magnus Serenissimus DOMI-
 NUS, DN. FRIDERICUS WILHELMUS,*
 quondam Dux Saxoniae, Juliae, Cliviae ac
 Montium, Landgrafius Thuringiae, Marchio
 Misniae, Princeps ac Comes hujus nostrae
 Hennebergiae, Comes Marcae & Ravens-
 bergi, Dominus in Ravenstein / PRINCEPS ac
 DOMINUS Clementissimus ah! olim noster,
ceciderit? Heu! heu! nimis benè, cur non
 dico malè, nosse didicimus? Hinc tristes no-
 strae omnium facies, hinc madentes lacry-
 mis

mis oculi, hinc consternati dolore animi,
 hinc planctus, suspiria & gemitus; hinc u-
 na omnium vox est: *O si viveret, viveret Dux*
FRIDERICUS WILHELMUS senior, commune
 populi gaudium, exoptata subditorum re-
 quies, uno verbo, PATER DESIDERATISSIMUS!
 O nos miseros pupillos sine Patre, oviculas
 sine proprio Pastore, membra sine capite!
 Jam lugubrem Davidis querimoniam cui-
 bet nostrum ingemiscere necessum erit: *Pa-*
ter meus & mater mea dereliquerunt me. Plora *Al-*
senburgum, quod Tuum Protectorem; Plan-
 ge *Coburgum*, quod Tuum Ducem; Ejula *Hen-*
nebergia & tu præ cæteris gratiosissimo Tuo
 DOMINO dilecta *Meinunga*, quæ Tuum PA-
 TREM amisisti. O quàm impense beatissi-
 mus Princeps, dum vixit, in animo habuit,
 Te hæc æstate invisere & suæ gratiæ radiis il-
 luminare! Quàm sæpe conceptis votis expe-
 tiit, ut, si supremo rerum omnium Moderato-
 ri liberet, sibi liceret Tibi propius adesse & in-
 tra Tuam cœnia ad tempus, ô gratam sedem!
 figere. Nec ingrata fuisti, tristis nunc emi-
 sella *Meinunga*, nec tarda ad hanc oblatam
 gratiam: Templum, Curia & tota plaufit,
 Civitas: Arx ipsa insolitam quandam præ se
 ferre visa est lætitiâ, dum aspectu veteri &
 tenebricoso, serenum sui Principis vultum
 noluit lædere; sed aliam formam lætabunda
 properavit induere. Verum

Verùm proh infandam conqverendi
 materiam! Vix è suo pulvere quodammodo
 surrexit, dum novo tristitiæ cinere obruitur:
 dum fama increbescit undiq;: *Lethaliter agro-*
tat noster Dominus: dum tandem infelix SIBI &
 Suis & nobis omnibus mortis nuncius, Ge-
 nerosus Dominus à *Körbitz* / qui atrato habitu
 hîc præfens est, summo diluculo Dominicæ
 Misericordias Domini: (miserere Tui populi,
 domine!) fugientibus eqvis huc advolat,
 cum gemitu, *In vivis fuit nostra spes, nostrum gau-*
dium, noster Princeps; Vidisses eo die ipsum so-
 lem nobiscum lugere & fulgidam radiis fa-
 ciem densissimæ nebulæ peplo involvere:
 Audisses templum, domos, plateas, omnia
 threnis personare: Sensisses aliàs malorum
 non infuetos animos ad hanc cladem palle-
 scentes obstupescere. Prophetæ divinissi-
 mo *Ezechieli*, in singulari visione libellus in-
 volutus aliquando manu est porrectus, qui
 intus & extus meris lamentationibus ah!
 ah!væ!væ! conscriptus erat. Huicego non
 immeritò libellum complicatum, sive literas
 publici luctus indices, è venerando Confi-
 storio prædictâ Dominicâ ad nos transmis-
 sas comparaverim, quæ præter ah! & væ!
 & præter acerbissimæ mortis ac inde conse-
 quentis maximi mœroris denunciationem,
 nihil continebant. Quibus nos, miseriam

nostram paulò accuratiùs expendentés, Væ nostrum fibritùs emissum conjungimus, clamantes: *Cecidit corona nostri capitis, væ nobis, quod peccavimus!* Et ne quis in hujus laudatissimî Principis sit territorio, qui communis hujus doloris se expertem esse, sibi persuadeat; Agendum, in hoc *funebri Panegyrico* pertractabimus, quis? & quantus & quàm magnus & laudabilis Dux ceciderit? Et quàm amplius quamq; latus quiritandi campus se hoc ipso nobis aperuerit? idq;ve præviis Prophetæ Zachariæ, verbis ex undecimo sui libri capite desumptis, præstabimus, cum inquit: **ULULA ABIES, QVIA CEDRUS CECIDIT.** Digna certè tanti Herois memoria, quæ sempiternæ recordationis Cedro inscribatur.

Et si desiderio cordis vis ac potestas oris responderet; votorum meorum summa eò tenderet, ut mihi Demosthenis vel Cicero- nis lingvâ uti, & tantum *Principem* pro meritis efferre concederetur. Sed isthoc voti magis est, quàm meæ copiæ. Optare quidem in prono apertoq;ve omnibus est, præstare hi tantummodo possunt, qui ab ineunte ætate Arti oratoriæ dederunt operam. Quamquam & pius existimari soleat, qui quantum valuit, præstitit.

Poteram quidem sublevari isto onere; Sed promissa mea *die* nostri Ducis *Genethlia-*

co hâc in cathedrâ facta, in super & beneficia
 quàm plurima, ex Illustri Benignitate mihi
 gratiosissimè exhibita, me commoverunt, vi-
 venti cum nequeam, mortuo sua iusta, dum-
 modo iustè quærem, solvere. Jam vos, mei
 Auditores, rogarem, ut ad exigui temporis
 spatium benignas præbere aures dignemi-
 ni, nî scirem, neminem vestrûm esse tam so-
 cordem, quin ad oculissimi Principis men-
 tionem, religione ductus, suâ sponte id, quòd
 aliàs precibus impetrari opus est, effectum
 fit daturus. Ergo implorato DEI O.M.
 auxilio, illud, cuius gratiâ convenimus, nunc
 sine ambagibus aggrediemur.

Et si ante omnia Prophetæ allegatæ ver-
 ba cupiamus animo imbibere, illud præ reli-
 quis notandum erit, quòd sub iis teterrima &
 longè deploranda pulcherrimi Templi &
 Regni Judæorum *πανωλεθρία*, excisio atque to-
 talis everfio haut obscure delineetur, ubi
 per Cedrum, Reges & Primores populi; per Abietem
 verò, quæ arbor & præstantiâ & rarâ celsitu-
 dine, Magnificæ Cedro multis modis sub-
 jacet, inferiores quosvis indigitari certum
 est. Excisis autem Cedris ululare abietes
 jubentur ideò, quod exinde horribiliorem
 sibi imminere tempestatem videant. Quid
 enim putatis esse animi reliquis membris, de
 capite ubi actum est? Salutis quid restare
 militi-

militibus, cum Dux eorum inter vivos esse
 desiit? Sic etiam quid subditis, si Princeps
 bonus, imò optimus, abiit? Quid tandem ex-
 pectandum, nisi miserabilis strages & cala-
 mitas & centum mala alia. Atque simili
 fortunæ, Auditores humanissimi, turbulen-
 tissimo hoc rerum statu videmur esse expo-
 siti, & utinam videamur & ne simus! cum
 nostra salutis *ancora* suarum Regionum At-
 las, Rerum nostrarum *Prora & puppis,*

Omnia præterea verbo complectar ut uno,
CEDRUS NOSTRA CECIDIT. Anigi-
 tur hoc casu abietes non ululare, non fre-
 mere, non plangere deceat, postea despicie-
 mus: Jam qualis Cedrus ceciderit, enuclea-
 bimus. Quemadmodum autem qui speci-
 osam arborem exquisituri nemus ingredi-
 untur, inter alia de ejus proceritate in primis
 sunt solliciti; sic me hâc vice facturum esse
 videbitis. De Cedro regionibus nostris pa-
 rum nota memorant fide digni Physici, quòd
 fit arbor procerissima & ad centum ac tri-
 ginta pedes nonnunquam soleat ex cresce-
 re. Quot pedes hîc, auditores attentissimi,
 in admirandam longitudinem erectos; tot
 gradus nostrum Principem in lineâ Majo-
 rum, quin & virtute propriâ ad summum
 honoris culmen adscendere conspiciamus.
 Si jam per multa secula vellemus retrò cur-
 re-

re-

rere & tantum illustriora veterum Saxoniae Heroum facta, quibus altissima Cedri in morem ad coelum usque surrexerunt, adducere; futurum esset, ut dies nos citius quam materia orandi deficeret.

*Sed si quis meritum velithac celebrare Camœnâ,
Vel tenui saltem significare stilo;*

Certe Sisyphium videatur volvere saxum,

Quamve queat fieri, ne clere majus opus.

Quid enim dicendum esse putabitis, auditores politissimi, de quinque FRIDERICIS, filio, parente, avo, abavo, atavo, non interrupta generationis serie se invicem sequentibus? Qui penè suis soli laudibus Scriptorum manus fatigarunt: Quorum primus FRIDERICUS, cognomine fortis & animosus, vel à materni amoris notâ, *Fridericus cum admorsâ genâ* appellatus, Heros fuit armis clarissimus, & cum tribus Imperatoribus, Adolpho, Alberto & Henrico VI. acriter dimicuit, suasque regiones à violentis Eorum incursionibus vindicavit: Quod cum vidisset Tuscia & Lombardia, dignissimum judicârunt Principem, cui rerum suarum axioma deferrent: Ipse est, qui Altenburgum ex invidia Parentis Alberti, qui illam Arcem ac civitatem cum Margaretha, Friderici II. Imperatoris filia, inter alia dotis loco acceperat, amissum, Deus faxit æternam hujus lineæ sedem! à Ludovico Cæsare confirmatam, suæ ditioni rursus addidit. Nec minor fuit suo Parente germanus filius, FRIDERICUS alter *gravis* dictus, cujus animi magnitudo inde potest

B

test

test colligi, quod de mortuo Ludovico solen-
niter ac unanimiter oblatos à Romani Impe-
rii Statibus fasces maluit Carolo IV. decem
mille libris argenti puri emptos relinquere,
quàm ipse cum immortalis nominis gloriâ gratis
accipere. Hic, dum in altissimas Saxonicae Ce-
dri laudes evehor, non aliter, Auditores co-
lendissimi, mecum comparatum esse depre-
henditis, quàm cum eo, qui vernant tempore
in prata amoenissima pulcherrimorum varie-
tate florum luxuriantia expatiatur, ubi quid
præ cæteris decerpat, cum omnia se mirâ quâ-
dam suavitate commendent, ignorat;

Sic prius occiduas Titan labetur in undas,

Fessaq; nocturnos Cynthia ducet equos;

quàm præcipua saltem ex tantâ multitudine
memoravero. Si jam de FRIDERICO strenuo, qui
ipso cognomento nobis sui admirationem in-
jicit; si de hujus filio FRIDERICO bellicoso, qui
magnis in Cæsarem meritis Electoralem Di-
gnitatem Misnicæ Domui fecit propriam; Si
de FRIDERICO placido, secundo ex hac lineâ E-
lectore, re & nomine placido, qui prope Li-
psiam cum fratre Wilhelmo, postquã uterq;
cum instructissimo exercitu adversus alterũ
decernere paratus stabat, pacem, cum oscu-
lis & amplexibus sub dio cataphractus iniit,
eamq;ve postea in Portâ Naumburgensi ratã
voluit, verbis ex latino Psalmo comodè reci-
tatis: *Non confundetur si loquetur inimicis suis in Portâ;*
Si, inquam, de his FRIDERICIS saltẽ, & de plo-
rum

rum rebus præclarè & heroicè gestis, ordine differere instituerem, non pagellarū aliquot, sed integri voluminis opus futurum esse videretur. Verùm enim verò quid prodest Serenissimo nostro *ἡνὲν ἀγίας* DOMINO ex antiquissimis Majoribus laudes procul distitas accersere, cùm domi satis gloriæ suppetat, unde tanquam Cedrus ex maximis arboribus celsissimum caput possit extollere. Quis enim nescit dulcissimum Ejus Patrem DN. FRIDERICUM WILHELMUM vel solo nobis nomine amantissimum, ob singularem Pietatem, ob ingentia in Imperium Romanum merita, ob flagrantissimum sinceræ Religionis zelum, saluberrima pacis belliq; tempore consilia, laudabile suarum regionum regimen, exquisitam ingenii Prudentiam & ob paternā suorum subditorum curam; modò fulcrum, & salutem Regni; modò hostem doctrinæ acerrimum; modò lucem Prudentiæ fulgidam, modò serenum Clementiæ Solem; modò firmam fidei arcem & ancoram; modò egregium totius Germaniæ decus fuisse appellatum. Et quanta spes ac fiducia posita in hoc Duce fuerit, ex eo liquet, quòd cõmunibus suffragiis Electoratûs Administrator designat' est, cui etiam Spartæ tanta cum Clementiâ & benignitate præfuit, ut Administrationis lampada tradens, totum Electoralem Circulum,

+ falsa

ad semestre spatium ab annuo censu liberum dimitteret. Tanta & tam charus omnibus in vita reliqua Princeps, ut praeter longævitatē nil facile in eo desiderari potuerit. Cū enim DEI gratia Familiam Illustrissimam quā optimē ita tūmināset, *duodecim* utriusque sexūs Liberorum Parens factus, ex quibus beatissimus noster FRIDERICUS WILHELMUS tum temporis maternis adhuc visceribus conclusus tenebatur, anno quadragesimo, ipso ætatis flore, post Christum natum millesimo sexcentesimo & secundo, humanis rebus citā nimis morte exemptus est. Hic Parens erat. Sed quid ulterius videtur Vobis de Avo, DOMINO JOHANNES WILHELMO, Altenburgensis & Vignariensis Lineæ Fundatore felicissimo, Principe rerum bellicarum scientiā & DEI ejusque verbi amore nemini secundo? Quid de Proavo, DOMINO JOHANNES FRIDERICO, Saxoniae Electore revera Magnanimo, qui ut auream crucem pectori, vel ut alii annotarunt, dorso impressam ex utero secum attulit; sic sub vexillo crucis CHRISTI, quam diu vitali aurā frui datum est, acriter pugnare coactus fuit; A salvificā & semel agnitā veritate ne latum unguem discessit, famem, sitim, carceres & omnia prius patiens, etiam vitam ipsam praesentissimæ mortis periculo interritè exponens,

nens, anteqvam pestilentissimum Tridenti-
 ni Concilii monitrum pro credendi regulâ
 agnosceret, aut Cerberum Interimisticum
 adoraret, beatissima analyfi, undecim ante
 se diebus in cœlum ablegatâ fidelissima Con-
 juge Sibyllâ, tandem corporeis ergastulis so-
 lutus. A Proavo nostri Principis ascendi-
 mus ad Abavum, DOMINUM JOHANNEM, Sa-
 cri Romani Imperii Archimarschallum &
 Electorem, *Constantem* cognominatum, ob
 constantissimam veræ fidei assertionem, ad
 extremum usqve vitæ halitum factam. Nam
 sicut primus extitit, qvi ex Principibus Chri-
 stianis Confessione Augustanæ subscripsit,
 quam etiam Imperatori Carolo, Augustæ
 Vindelicorum, invictissimô animô porrexit;
 sic etiam in hac Confessione semel editâ, præ-
 sentibus Luthero & Philippo, adscitis mortis
 testibus, in arce Schweinizenfi, tranquillè
 expiravit: Tam diligens divini verbi audi-
 tor, ut multas conciones sua ipsius manu ex
 ore B. Lutheri exceperit.

*Ast operæ immensæ est plenis hic omnia ferre
 Laudibus;*

ut valde mihi verendum sit, ne mea dicendi
 infantiâ ac balbutie Illustrissimorum Saxo-
 niæ Principum virtutes obscurentur potiùs,
 quàm in mensa solis exponantur: Et tamen
 non omnino de his tacendum esse duxi, ut,

quantū Virum sinistra fata abstulerint exinde
 haut difficulter vobis liceat concludere. Si-
 miles itaqve, auditores præclarissimi, hâc in
 parte eritis ingeniosissimo illi Geometræ, qui
 forte fortunâ Herculis pollicem inveniens,
 adhibito circino statim emetiebatur, quàm
 grandi corporis mole instructus ipse fuisset;
 Ita vos ex avitâ Beatissimi nostri gloriâ, à me
 particulatim & concisè saltim adducta, ap-
 plicatiō vestri ingenii modulō confestim co-
 gitabitis, quæ dici à me potuerint & quæ di-
 cenda restent. Atque id fideliter circa hoc
 ipsum volo præmonitū, ne quis decantatissi-
 mi Ducis encomium verborum meorum
 pauperie metiatur & hōc modō aliquid de
 ejus præconio, quod sine inexcusabili sacri-
 legio nequit fieri, auferre vel omittere præ-
 sumat. Nam quod libro quarto suorum car-
 minum Horatius habet:

*Fortes creantur fortibus & bonis,
 Est in juuencis, est in equis, Patrum
 Virtus, nec imbellem feroces
 Progenerant aquila columbam.*

Quod aliō versus genere Frischlinus sic ex-
 prescit:

*Scilicet in natos manant exempla Parentum
 Inq̄ sua mores pignora matris eunt.
 Fortibus atq̄ bonis fortesq̄ boniq̄ creantur,
 Nec venit à gnavo semine deses equus;*

Nec

*Nec Jovis imbellem volucres genuere columbam,
Atrium nec corvum procreat albus olor.*

Igitur ab Illustrissimis & majoribus nostrâ
deprædicatione Parentibus talem etiam pro-
gnatum esse filium, apud omnes, qui vivum
coluerunt, in confesso est. Hæc circa altitu-
dinem & proceritatem nostræ Cedri, quæ,
proh dolor! cecidit, in medium par erat addu-
cere. Sed longè plura sunt, observatissimi
Auditores, quæ si rectè perpendantur, no-
strum FRIDERICUM WILHELMUM similli-
mum Cedro efficiunt. Namque has exi-
mias arborum species non posse ex se
progerminare, sed cum aliis plantis divinâ be-
nedictione egere, nemo est qui negat. Hinc
Cedros Libani præpotens Deus plantasse,
non semel in suo verbo legitur. Qvis est,
qui fructuosissimum Regiminis hortum
Cedris exornat? Qvis est, qui Cedrum
nostrum in septimum & sexagesimum
annum vivam servavit ac viridem? Qvis? nisi
benignissimus Pater luminum, à quo omne
genus bonorum in nos depluit. Cedros in
elatis montibus & prope aquam confitas
suavissimè succrescere, ex sacrarum literarum
Pandectis notum iterum est. O quam
benè nostra Cedrus in maximè conspicuo
Celsissimi Generis monte, aquis imò flumi-
ne felicitatis variæ adspersa crevit, dum
bellicis calamitatibus exantlatis, aureola
pace frui, dum in mellitissimo Conjugii
Para-

Paradiso tres Cedros ex se enatas cupidissimo complexu fovere, dum Regionem suam Dei gratiâ bonam, si non plurimam partem autem possidere, dum apud exteros laude, prudentissimi, justissimi, meritissimi, vereq; germani Principis, apud suos desideratissimi Patris titulo gaudere, & quod Eberhardus Dux Württembergicus aliquando in confessu multorum Principum, cimelia suorum Ducatum gloriosè extollentium, id ipse de se, jactantiâ non vanâ & inani gloriari potuit: *Se à suis subditis filiali amore semper excipi, & si ad horum quempiam in vasto campi æquore vel nemorosâ solitudine diverteret, se inclinâtô in ejus gremium capite, placidissimè obdormiturum.* Quæ certè non infima Ducis est felicitas. Et velut arbor plantata secus decursus aquarum, fructus suos, juxta sapientissimum Psalmographum, fert in tempore; Sic Cedrus nostra divinitus ordinata juxta aquas tantæ prosperitatis, aquas largæ benedictionis, aquas spiritualis regenerationis, fructibus etiam non fuit destituta suis, sed ut Cedrus optatô proventuum cumulô suos Possessores solet exhilarare; Sic ista Cedrus nostra abundavit pulchris fructibus: Fructibus *Justitiæ*, suum cuique tribuendo & salutare leges commisso gregi præscribendo: Fructibus *Clementiæ*, paterno suos affectu complectendo: Fructibus *Sapientiæ*, mala, quibus sui premi poterant, tanquam è specula longè prospiciendo, & ubi aver-

run-

runcare erat impossibile, leniter medicando: Ante omnia fructibus *veræ Pietatis*, quam à supra laudatis Majoribus propriam ac quasi hæreditariam accepit. Quàm amplam etenim FRIDERICUS *sapiens* Elector, repurgatæ à paleis Papisticis doctrinæ januam imò portam in suis regionibus patefecerit, quàm paternè idem Megalandrum nostrum Lutherum, adversus cruentissimos hostium insultus, in potentissimam tutelam assumpserit, hæc plenis buccis decantant historici. Non præteriissemus antea, in deducendâ Cedri Saxonice altitudine, hunc Principem silentiò, nisi tanquam per scalam de gradu in gradum tunc exurgere fuisset animus: Hinc necessariò fiebat, ut, cum cœlebs atque ita sine liberis hic FRIDERICUS obierit, hæc ratione ab eo digressus ad alium institui nequirit: Aliàs memorabilibus factis non minùs quàm ex Antecessoribus suis quispiam emicuit, ex quibus unicum adduxisse sufficiat, quod trium Imperatorum Vicarius electus, imò Ipse tandem ad capeffendum imperium, si suscipere voluisset, postulatus est. Ejus insuper Pietatem, quæ Domui Saxonice innata est, ipsius Symbolum: *Verbum Domini manet in æternum*; satis superque edocet: De hujus fratre JOHANNE & de Johannis filio, JOHANNE FRIDERICO I. biga Electorum, qui suæ

C Pie-

Pietati immortui sunt, antea audivimus. Hâc egregiâ Pietatis ac Religionis laude nemini ex Celsissimâ Profapiâ cedit DIVUS FRIDERICUS WILHELMUS, qui hanc virtutem gemmeam *ad omnia esse utilem* comuni vita comprobavit & itidem Christianissimo symbolo ex medio Spiritus S. gazophylacio defumpto, posteritati comendavit, sanctissimis FRIDERICI WILHELMI beatè defuncti Parentis, hâc ipsò pressissimè insistens vestigiis. De magno Theodosio, piissimo Imperatore, divinæ eloquentiæ lumen & flumen Ambrosius in funebri oratione celebravit, fuisse Eum Virum pietate plenum: Si aliter de inclytissimo nostro Principe judicaverimus, veritati in faciem contradicemus. Quàm sæpe enim devotissimus animus discursus Theologicos politicis interseruit, nihil sanctiùs & priùs habens quàm de divinis rebus, colloquia instituire! Quàm crebro sacris publicis interfuit, etiam si per pedum valetudinem, cum qua extremis ante suum exitum annis plus vice simplici conflictabatur impeditus fuisset sella ad id singulariter præparata se apportari curans, aut ubi lecto planè affixus teneretur, apertis cubiculi foribus ad orandas in conclavi conciones auribus & animo attentus! Talia cū hisce meis oculis usurpaverim, af-

af-

affirmanti eò faciliorem fidem dabit. Præ-
 terea quàm patienter exercitatissimus cala-
 mitatibus Dux ferundo oneri cervicem ap-
 plicuit, incredibili animi robore voluntatem
 DEI præ suâ semper eligens & dulcissima-
 rum Conjugum, exoptatissimiqve filii mor-
 tem magnò spiritu perferens. Quintum
 Carolum impensissimè vacantem precibus,
 idcirco plus cum Deo quàm hominibus col-
 locutum fuisse, referunt æternatura historia-
 rum monumenta. Nostro Beatissimo die-
 bus singulis aliquas horas in suo oratorio cū
 Deo intercessisse colloquiū, neminem ex mi-
 nistris suis latuit. De sedula Bibliorum evolu-
 tione, munificâ in Professores Ecclesiasticos
 propensione, indefessâ utilium librorum le-
 ctione, hâc vice prolixam mentionem non
 injiciemus. Illud cū irrefragabile piæ men-
 tistestimonium præbeat & nihil nisi sanctū
 & planè igneum ardorem spiret, intactum
 non possumus linquere, quòd Biblia Witte-
 bergensia, germanico idiomate impressa, DN.
 filio CHRISTIANO, anno puerilis ætatulæ sex-
 to dono dederit cum hâc notabili admonitio-
 ne & propriâ subscriptione, quã quidem lati-
 nis facilè esset transcribere; sed cū verbis i-
 psis maternâ in lingua exaratis, plus spiritus ac
 virtutis inesse videatur, prout sonant recitabi-
 mus: Diese Bibel hab ich meinem Hrn. Sohne

Herzog **CHRISTIAN** verehret / mit der Väterlichen Vermahnung / daß er Gottes Wort bis in den Tod liebe / darüber halte und sein Leben darnach anstelle ; so wird ihm Gott in dieser argen Welt beystehen / und sein Herz mit Göttlicher Erkenntniß / Klugheit und Verstand erfüllen / daß Er ein löblicher und glückseliger Fürst werde / welcher in Tugend / Gottseeligkeit und glücklichem Wohlergehen / seinen Christseeligen Vorfahren es möge gleich und zuvor thun / das ich herzlich wünsche / Und habe dieses zu seiner guten Erinnerung mit eigener Hand hierin geschrieben / den 30. Jan. 1660. Si itaque juxta Aristotelem, *boni Principis est curare sacra sedulo*; optimum certe Principem mortali statione digressum esse, apparet. Et si eminentiores Ethnici, inter primas & præcipuas Regis laudes Pietatem numeraverunt; ad sidera evehendus defunctus noster cum suo erit moderamine, quod hanc virtutum omnium Præsidem ilico suspexit. Dicterium: *Regna firmat Pietas*, gloriosissimus Daniæ Rex **CHRISTIANUS IV.** non tantum in ore frequenter habuit, sed aureis etiam literis in aula sua aliquoties adscribi, quin & monetam jussit hac inscriptione cudi, ut quivis animadverteret nullò planè metallò meliùs quàm aurò & argentò illud asservari. Non minore cum delectatione animi integerrimus noster **FRIDERICUS WILHELMUS**
ele-

electissimam sententiam: *Pietas ad omnia utilis,*
 omnibus albis, libris, chartis imò cordi meli-
 us quàm auro & argento inscribendam exi-
 stimavit. *Felicitatem regni Pietatis fructum esse,*
 constans cordatissimorum Veterum fuit elo-
 gium. Hinc nemo mirari debet, quòd per
 tot annorum Centurias Celsissima Domus
 Saxonica tanta Lumina & Columina ex se
 susceperit, tantâ fortunâ floruerit, & ad tan-
 tum gloriæ fastigium per angusta ad angusta
 tetenderit. Diligentibus enim Deum omnia
 in bonum oportet vergere. Et hæc dum
 pensius excutimus, magnâ spe erigimur, fo-
 re, ut demortui Parentis Pietas relicto filio u-
 nico, ejusque ternis Regionibus suum ad-
 huc fructum sit paritura, etiam ubi pium
 corpus in cineres est redactum. Nam fa-
 teor libenter, me sine commotione & affectu
 nunquam posse ruminare illud in sacro Codi-
 ce, quàm eximiis benignissimus Deus præmi-
 is sinceritatem Davidis, etiam post ejus mor-
 tem ex alto compensarit, dum Salomoni ju-
 veni non secus ac Pater filio connivit, in peri-
 culosissimis casibus præsens adfuit, sine e-
 xemplo insignem præ omnibus in orienta-
 li plagâ Regibus, sapientiam tot hominum
 myriades gubernandi instillavit, & ut pau-
 cis plurima comprehendam, post Patris obi-
 tum Patrem se exhibuit, subinde causam be-

neficii addens: *Propter Davidem Patrem tuum,*
qui ambulavit in viis meis. Ergo tanta in Deum
 fiducia, tanta Spes & Pietas denati Principis,
 non simul cum Eo denascetur, etiamsi fru-
 ctus suos post seros demum annos sit reddi-
 tura. Hæc una excellentissimæ Cedri est u-
 tilitas. Si addiderimus alteram, quæ ex fan-
 ctæ Justitiæ consideratione oritur, ut ut reli-
 quas brevitate temporis exclusi non attinga-
 mus, consummatissimi tamen Principis ide-
 am videmur posse proponere, juxta versum:

JUSTITIA & PIETAS tute sunt PRINCIPIS artes.

Quid enim, Auditores præstantissimi, mor-
 tales Deo assimilant? Justitia. Quid Tyrannum à bono Magistratu discriminat? Justitia.
 Quid famam in sepulchro conciliat? Justitia.
 Quid pios extollit? improbos deprimit? Ju-
 stitia. Quid tandem Regna, Principatus,
 Civitates, Respublicas, vicos, pagos & eo-
 rum incolas in statu conservat florido? Justi-
 tia. O JUSTITIA, JUSTITIA, aureæ PIETATIS le-
 ctissima Filia, à paucis inveniri, pluribus ama-
 ri, omnibus deprædicari solita; Tu ex mente
 Ciceronis Virtutum omnium Domina ac Re-
 gina; Tu, ex sententiâ Aristotelis, formosior es Hespero & Lucifero: Tu beatissimi
 DOMINI serenum cor à teneris a deo imbuiisti,
 ut sine Te nihil honestum, nihil jucundum,
 nihil utile, nihil possibile, nihil tandem firmum
 ac

ac stabile statueret, ut ad Te & Tuam matrem, tanquam ad Helicen & Cynosuram, totam vitæ navim dirigeret, donec tandem per fyrtes ac scopulos, per luctus ac fluctus

Per varios casus, per tot discrimina rerum

ad portum æternæ tranqvillitatis penetravit. Cornelium Grachum, Romanorum Nobilium æqvissimum, è Præfecturâ Balearium Insularum reducem, sic in Senatu verba fecisse accepimus, *Se per anno tredecim eas insulas jubente Senatu Populoque Romano rexisse: Sed se, Diis & Conscientiâ testibus, per totum illud tempus, quoad ipse sciret, læsisse neminem.*

Triginta, observantissimi Auditores, *Triginta*, inquam, noster DOMINUS jucundæ recordationis, annos regionibus regendis præfuit, imo & in militiâ (ne quid esset, quod ad quævis magna natus animus inexpertum, lineret] molestissimus Ducis Generalis vices, cum gloriâ non inter moriturâ in juventute obiit, *magnus in bello, major in pace, utrobique justus & moderatus Princeps*, qui cum Israëlitarum Rege conscientiosissimo, secundum Cor. Dei Viro, in primis manus ab iniquitate puras servare, & illud prudentissimi Viri: τὸ δίκαιόν τε, τὸ κάλλιστον, *justissimum, pulcherrimum*, pro certâ vitæ regula eligere non dubitavit, adeo ut Samuelis rectissimi Judicis voce pro sua uti & universam Subditorum multitudinem testari

po.

potuerit, *an cuiquam ex tantâ catervâ, sed sciens, sciens, inquam, fecerit injurias?* Cum enim Magistratus & Principes officii ratione Deo quidem similes, sed naturâ Dii non sint, qui possint omnia scire, omnia prævidere, præsentibus omnibus in locis esse, & quod solius Dei est, abdita cordium secreta penetrare, accidit interdum imò sæpiusculè, ut cogitata optimè eventum queant sortiri pessimum. Accedit ministrorum & inferiorum Magistratum malitia & verlutia, hodiè fraudulentissimo Politia nomine tecta, & malorum omnium radix, habendi, vel ut apertius dicam, defraudandi, rapiendi, exagitandi, furandi cupiditas, ut tales homunciones, qui solo titulo reliquis sunt meliores, *præter voluntatem sui DOMINI* sint exulceratores civium, vastatores Rerum publicarum, pestis & perniciës populi. Sed si ea propter amantissimi Principes, quibus insciis hæc omnia perpetrantur, atro carbone sunt notandi, hoc modo Deum in cœlis iniustitiæ postulari oportebit, sub cuius optimo regimine pessima quæque fieri apertum est. Nec saluberrimæ Justitiæ aliquid decedit, si atrocissima delicta exasperatis poenis vindicentur. Nam sicut Dei solium duobus quasi fulcris & pedibus, *Justitiâ & misericordiâ* innititur; Sic maximorum Caputum Thronus *Clementiâ & Æ-*
qui-

qvitate solidatur. Hinc facilè cognoscitis, au-
 ditores omni honoris cultu prosequendi,
 quare Dux Celsissimus, præfractos quosdam
 Majestatis ofores, in castro Coburgensi &
 Leichtenburgensi, perpetuis carceribus
 damnaverit. Si enim tanta crimina multa
 dimittantur, quis tandem læso Magistratu,
 ut coelitùs concessio vitæ & fortunarum
 præsidio, tutus esse velit? Cùm insuper ex
 Pythagoræ monito, *de improbis pœnas non su-
 mere, sit bonos ultrò injuriâ afficere.* Quemad-
 modum igitur in splendidissimo Catonis
 Censorini Palatio quondam adscripta verba
 novimus: *Beatum Te Catonem, injustum nemini!*
 Ita beatissimi longeqve justissimi Domini
 magnificè fabricato loculo, exuviarum do-
 micilio, magnis literis adpingemus: *Beatum*
Te, FRIDERICUM WILHEL-
MUM, & iterum *beatum, justum singulis & omni-*
bus! Hic rursus unus est ex speciosissimis no-
 stræ Cedri fructibus.

Ast hæc Mæoniam sibi poscunt omnia venam,

Et mea sunt tanto verba minora DEO;

Tamen ubi mare semel sum ingressus,
 velificandum porro est. Illud autem
 in Cedro ulterius meretur observatio-
 nem, lignum hujus arboris tam jucun-
 dam spargere fragrantiam, ut loca etiam
 longo intervallo inter se distantia odorem

D

per-

perfentiscant. & svaveolentia Libani cuique
 balsamo facile quondam potuerit palmam
 præripere. *Virtutis odor est*, Auditores optimi,
 qui se non patitur includi aut vi ullâ supprimi,
 præsertim in laudato Principe. Cùm e-
 nim nulla gens sit tam barbara, quin, si
 habere nequeat, Regem tamen justum,
 fortem, bonum & ad excellentissimorum
 Ducum exemplar confirmatum expetat,
 fieri oportet, ut ii in omnium oculis, animis
 & oribus gerantur, quorum moderamen
 in hâc rerum universitate laudabilius emi-
 net, ut eorum Principatus felices prædican-
 tur, ut Ipsi cum suo imperio hâc ratione
 per totum terrarum Orbem deferantur,
 ceu cuilibet liquidò constat exemplis
 quorundam populi Israëlitici celebriorum
 Regum, quorum amicitiam extranei
 literis missisque donis quæfiverunt, adeo
 ut Templum tam splendidè extractum
 Hierosolymis non stetisset, nisi Tyrriorum
 Dominator Hiram, famâ Davidis atque Sa-
 lomonis motus, nobilissimas lignorum speci-
 es, & in quavis materiâ scitè & affabrè ope-
 randi peritos artifices misisset. Atque hæc
 sapientissimum Davididem fugiebant mini-
 mè, quæ causa erat, quare *bonum Nomen effusis*
unguentis melius esse in suo Ecclesiaste pronun-
 ciaret. Hanc Nominis celebritatem NOSTER,
 exo-

exoticis itineribus, ab anno vigesimo supra
 millesimum & sexcentefimum, per Angli-
 am & Belgium, Hispaniam, Italiam & ul-
 timò per Galliam, susceptis, comparavit.
 Nec rei militaris rudis esse voluit, ut in bel-
 lorum etiam tumultibus, si adduxisset eò
 necessitas, suis consulere valeret. Igitur
 peregrinationum cursu absolutò, castra
JOHANNIS GEORGII I. for-
 tissimi Saxoniae Electoris, Majorum belli-
 cosissimorum Exemplis, tanquam quibus-
 dam facibus accensus, seqvebatur, tanta
 Prudentiâ & Fortitudine, ut aliquando in
 absentia Campi-Marschalli Dominiab Ar-
 neimb, mandatò Serenissimi Electoris, Ei
 cura totius exercitus regendi credita fuerit.
 Nec minor postea ad finem perducto bello
 in pacatis fuit Regionibus, ubi ad clavum
 sedens & domi, quod suarum erat, fata-
 gens, sapienti gubernatione plus innotuit,
 quàm alii ad Indos & Garamantas peregrè
 eundo: Quò factū est, ut illius Gloria exiguo
 spatio minus contenta, instar suffimenti o-
 lidissimi, non tantum suas Regiones o-
 mnes; sed exteras etiam pervaserit: Cujusrei
 argumentum est, quod mors illius illustrissi-
 ma & indenata non vulgaris subditorū tristi-
 tia, simulacè corpore egressa est animula,

D 2 per

per celerem anniversariarum historiaram. Pegasum, è locis peregrinis mundo indicata est, cum honorificentissimâ commemorati-
one mitissimi illius sceptri, quod, dum vixit, beneficentissimus Pater, ex omnium voto gessit : dum mortuus est, cum perennanti & nunquam defitura famâ deposuit. Quo ipso *immortali Cedro* iterum non est dissimilis. Quemadmodum enim enunciante sanctissimo Ecclesiæ veteris Antistite, Hieronymo in Ezechielem, *lignum illius est imputrescibile & tincis impervium*; Sic variæ loqvendi formulæ fuerunt ex eo natæ, ut opus Cedro dignum, eximium & ab injuriâ blattarum ac invidorum hominum conservandum statuerent. Hinc loqui Cedro digna, sunt Persio proferre digna immortalitate. Hinc Poëtarum ingeniosissimus Horatius, quod ex probatâ veterum sententiâ, succo Cedrinò res illitæ cariem non sentiunt,

----- *Speramus, inquit, carmina fingi*

Posse linenda Cedro.

Hinc argutus naturæ Secretarius Plinius, quæ in his veriore quàm in aliis multis testem fore credemus, scriptum post se reliquit, libros Numæ chartaceos [auditu admirandum] hæc arte post annos quingentos & triginta quinque residuos fuisse. Sed quæ, Auditores oculissimi, quæ hæc est diuturnitas, quæ
in.

in summa rerum inconstantiâ tandem tamen,
intercidit. Memoriam nostri Principis nul-
la unquam oblitterabit oblivio. Eant nunc
Ægyptii cum Mumia, singulari unguenti
genere, quod è Cedro, melle, sale, cerâ, resinâ
& bitumine mistis inter se præparabant, eô-
que mortuorum corpora condita in tantum
exsiccabant, ut ferme tota redderentur ænea
sicâ corruptione liberaturi. Sed quæ vo-
luptas est durare corpus putridum, laude,
pietatis & veræ gloriæ privatum, quâ solâ
post mortem licet vivere. Cùm etenim
vita, quâ fruimur, brevis nimis sit & lubrica,
memoriam nostram quàm maximè longam
efficere studemus haut immeritò. Et hoc
ipforum Ethnicorum etiam, quibus spes æ-
ternæ vitæ nulla affulgebat, fortissimum in
mediâ morte fuit solatium. Proinde gra-
vissimum Isocratis, Atheniensium Rhetoris,
effatum erat, *Cogitetis, inqvientis, velim, mortale
nobis corpus esse; Sed gloriâ & laudibus immortalitatis
nos compotes fieri.* Cui geminum Ciceronis est,
*Mortem iis, pronunciantis, terribilem, quorum
cum vitâ omnia extinguantur, non quorum laus non pos-
sit emori.* Quàm vivacem itaque nostrum
PATRIÆ PATREM fore opinabimur, quem in-
ter cœlites non interitura manet Gloria &
inter mortales perennis memoria.

Epominondam, pugnacissimum The-

banorum Ducem, cū in prælio lethali vulnere succumberet & universa civitas ad corpus Ejus afflueret, de præmio laborum rogatura, respondisse ajunt: *Nullum aliud volo, præter mei memoriam.* Et ubi aliquoties fuisset percontatus de clypeo, num salvus superesset, auditō, *superesse*, nuntiō, ad mortem tanquam somnum se composuit his verbis? *Nunc lætus morior, hoc salvo, quo salvo lætus vixi. Epaminondas vester dum sic moritur, vivere incipit.* Quo dicto, extracta è vulnere sagittâ venenatâ confestim expiravit. Serenissimus noster Princeps ac DOMINUS, Auditores attentissimi, non prius molestias ex difficili imperio pro nobis sustinendas, quàm Spiritum in manus Dei Patris de se amandavit. Et ut in miserum Epaminondam, sui caput exercitus, irruebant omnes hostes, nec crudelitatis finis erat, donec è medio viventium sustulissent: Sic noster Beatissimus, infelix quasi centum fuit, in quem coacervato agmine, quicquid curarum & sollicitudinis, quicquid periculi & calamitatis moderandis rerum habenis adjacet, tam vehementem impetum fecerunt, donec diminutis viribus, afflictissimam animulam extorserunt. Pro tantò cū nihil unquam labore expendis, *perpetuam Ei memoriam spondebis*, atque hâc ratione comittes, ut indies in Tuo animo

mo

mo queat reviviscere. Hispani antiquiores, ut præclaris militiæ Præfectis non obscura virtutum monimenta ponerent, tot hastas circa sepulchra fixere, quot hostes interfecisse eos notum erat. Nos jucundissimam nostri Ducis recordationem Nepotibus propagaturi, *tres hastas vexillis insignitas* circa bustum statuemus, in quarum primâ: AMOR DEI; in altera: OBSERVATIO JUSTI & ÆQUI; in tertia: CURA POPULI, se intuentium oculis objiciet. Veluti igitur Magnus Alexander *se satis vixisse* dicebat, *non annos, sed triumphos numerans; & non ætate se, sed perennitate metiens;* Sic nimum præcoci quidem fato magnum Heroem naturæ concessisse, dolendum; Interim si Divum Animum *memoriæ æternitate* mensurare velimus, quâvis Eum Cedro stabiliolem esse, concedendum erit. Sed heu! quàm tristi omine funesta nostra Cedrus est? Nam folia Cupressina & Cedrina mirificè externâ formâ inter se conveniunt. Et nostra, eheu! Cedrus Altenburgica feralem in Cupressum planè nunc mutata est. Sicut itaque apud Romanos Cupressis signabantur mortuorum domus; Sic Domus Palæopyrgica, Celsissimis tot Cedris hætenus conspicua, quæ tamen infandâ mortis truculentiâ, tantum non omnes & tantum non radicitus excisæ sunt, jam spar-

sis

lis undiqve & undiqve Cupressis jacet ob-
ruta.

Qvid enim annò currentis seculi sexage-
simò & tertiò, die qvintò Junii, omnibus Al-
tenburgicæ ditioni subditis maximè lamen-
tabili factum sit, dum sine comparatione
Princeps CHRISTIANUS, Deo &
mundo acceptissimus, inopinatâ morte oc-
cubuit, id nemo nostrùm sine acerbis suspi-
riis in animum sibi etiamnum revocat. Fi-
lium anxiiis lacrymis præmissum superiori
annò, ipsò trium Regum festò, sequitur ma-
ter, Exemplar foëminarum Principum, tan-
tæ Constantiæ & Magnanimitatis Herois,
ut in adversis nec deprimi, nec se in prosperis
extolli pateretur, ex quo *Magnanima* ab exte-
ris fuit salutata: Tanti iudicii & rationis u-
xor, ut è verbis & factis non unis, Prudentia
supra quamcunqve sui sexûs fortem posita
eluxerit: Tantæ devotionis atqve Pietatis
Christiana, ut Libros orationum proprio
marte & arte adornatos in salivam publicam
emiserit: Tantæ bonitatis & Clementiæ
Regina, ut cives ac rustici se matrem amif-
se fuerint conqvesti. Verùm iræ divinæ
patera super nos Peccatores nondum satis
erat effusa; Abripitur nunc Cedrus tertia
sub cuius latâ umbrâ delitescere, & inflictâ
duo periculofissima vulnera sanare speraba-
mus.

mus.

bamus. Sed ô fallaces hominum spes! ô somnia vana! *Cecidit Cedrus nostra, cecidit.* In lingua Spiritus S. verbum est, quod, velut Ebraei idiomatis gnarissimus Schindlerus in Lexico observavit, significat *è loco superiori in inferiorem decidere.* Heu! heu! Serenissimus noster ex gloriâ in humilitatē; è luce in tenebras; è throno in sepulchrū cecidit. Alphons^{us} Rex Arragonum in Symbolo Coronā habuisse dicitur, cui^{us} ambit^{us} hanc inscriptionem continebat. *Artifex cudit, Deus ludit, imponendo, deponendo.* In frontispicio coronæ pomum erat Smaragdinum cum hac epigraphe: *Æstate prodor, autumno probor, hyeme perdor.* Quibus adjecta erat manus globum orbis ex filo tenens, cum lemmate: *Tenui pendentia filo.* Triplici, Auditores in me audiendo patientissimi, si *Altenburgensem, Coburgensem & Hennebergensem* computemus Circulos, triplici, inquam, Regionum Diademate ornatum nostri D O M I N I caput venerabundè coluimus: Sed quam facile fuit D E O coronam istam, & quidem præter spem, de illustri vertice avellere? Deprehendimus etiam pomum Smaragdinum, id est, fructum uberem, qui se *æstate juventutis prodidit, autumno virilis ætatis sat probavit, sed ô vix consolabilem dolorem! hyeme mortis & senectutis perditas est.*

E

Quid

Quid igitur superest, quàm ut omnia impe-
 ria, Principatus ac Dominatus, *tenui pendentia
 filo defleamus.* Rectè itaque Carolus Ma-
 gnus, in extremis constitutus, cùm Sui sci-
 scitarentur, quænam insignia affigi tumu-
 lo vellet? *Sola, ait, mortis insignia sculpantur: Nam-
 que hæc Regina illa potens est, quæ omnes meas victori-
 as in nihilum rediget, & de me ipso victore triumphum
 aget, hæc superscriptione: Sola mors æquat omnia.*
 Profectò Excellentissimus Dux noster cùm
 Carolo in bello neminem timuit & vincere
 potiùs quàm vinci fuit assuetus; fortissimæ
 sed morti tamen cessit inferior, ut nunc la-
 crymabundâ exclamatione opus sit: *Ceci-
 dit, cecidit!* Et sicut altissimarum Cedrorum
 casus abietibus & cæteris adstantibus arbu-
 sculis perniciosâ esse solet, easqve secum
 deprimit ac confringit; Sic tanti Principis
 obitus multis miserandam calamitatem o-
 minatur. Traxit in initiò paucis diebus post in
 foveam secum, Virum à Ducali latere proxi-
 mum, supremum aulæ Præfectû, *Generosum &
 Nobilissimum Dn Philippum Henricum à Zimpling/
 Hereditarium in Zimpling/ Heiligen Creutz & Cas-
 sefirchen/ Politicum piûm & apertum [quod in
 hac mundi perversitate mirum] suo DOMINO
 à teneris fidelem [quod rarum est] & tutum
 Scipionem, cui procurandæ moles aulæ securè
 inniti poterat, Patronû & ultra quadrieniû E-
 vergetē meû multis nominib' colendissimû,
 quem*

Quid

E

quem

quem dum *Scipionem* appellavi, non incommodè mihi incidit, quod in exequiis *Scipionis* cujusdam, celebratissimi Galliae Marschalli contigit. Nam ante loculum Ejus prætulerunt caduceum, è cujus manubrio tria lilia, designatura stemma Gallicum, propullulabant, per medium verò caducei inscripta verba extabant: *Non genere tantum; sed ore & re Scipio.* Præcedet more consveto, in funere longè meritisimi Dn. Marschalli, Caduceator, si ita loqui licitum est, cum baculo & evaginato gladio, quæ Nobilium innatam dominantiam & virtutem principio ense partam comonstrant: cui beatissimus Princeps, si inter vivos ageret, luctuosum habitum, insignibus Rutæ Saxonicae notatum, non denegaret, quin & prætereà non perfunctoria Ejus Merita publicè exornari juberet hoc aut simili elogio: *Non genere tantum sed ore & re meus fuit Scipio Nobilis à Zimpling.* Insuper gratosus Dn. & generosus Minister, benè, ut in vitâ, sic in morte, sunt conjuncti. Nunquam enim bono viro quicquam mali evenit, etiam nec mortuo. Nos arenæ hujus vanitatis adhærescimus dubii, nescientes quid ruina tantæ Cedri minari nobis velit. *Plorate igitur abietes!* Cùm optabilissimus Elector FRIDERICUS *Sapiens*, cujus antea meminimus, extremum in his terris diem morte confecisset,

cisset, non incertum B. noster Lutherus testimonium perhibuit, rusticos ex habitu optimi Ducis attonitos, Witebergæ prope molam stantes, lacrymantibus oculis conceptam tristitiam declarasse & subinde hanc querelam ingeminasse: *Pater noster mortuus est.* Nos, Auditores dolentissimi, omnium confessione non Principem; sed PATREM amisimus. *Ululate itaq; abietes Altenburgenses, ululate abietes Coburgenses, ululate abietes Hennebergenses, & Tu imprimis Meinunga nostra ulula.* Si enim à quibus vehementiùs amati sumus, eorum funera, copiosioribus lacrymis aspergere debemus; Te cerè totum mare lacrymarum fundere decebit, quæ præ reliquis in oculis & desiderio Tui Domini fuisti. Sicut ergo Thesalia cum matris suæ humationi adesse non posset, spongiam misit lacrymis plenam cum sententiâ ingeniosâ: *Corde & lacrymis prosequor.* Sic quoniam Tibi sepulturæ Patris dilectissimi interesse non licet, fletus tamen & gemitus Altenburgum mittito, iisq; intimam Tuam dolentiam testator. Notabilis rerum gestarum scriptor Alexander ab Alexandro, mirabilem olim apud Galatas superstitionem fuisse usitatum tradidit, ex quâ de mortuo scriptas literas trans mittebant quas in altero mundo, sive Campis Elysiis, perlegi credebant, easq; ve instituto funeralium

um

um die unà cum corpore igni consecrabant.
 Si angelus tabellarius in hâc mortalitate nobis obtingeret, & de beatorum animabus, nobis, ut in Ecclesiæ gremio altis & fotis non constaret meliùs, utiqve ad nostrum **FRIDERICUM WILHELMUM**, in cœlo jam degentem, dolorosissimas daturi essemus literas hoc argumento: *Sanctis manibus æternam salutem! Dive Cœli incola, Tantum à nobis absit, ut Tuæ requiei & numeris omnibus absolutæ beatitudini invidiamus, ut potiùs nos tecum, in eâdem æviternum positos optemus. Sed en! in quibus tribulis post Te nos reliquisti? Veneramur quidem expressissimam Tuam imaginem in filio: Sed ô si teneræ manus sceptrum Tuum possent regere! Tu omnibus molestus, quibus Tui retinentur, ereptus, inter sacros angelorum Choros ovas, nos verò immensæ malorum voragini immer si lamentabilem vocem edimus: **ONOSTRUM FRIDERICUM WILHELMUM**. Verùm quid pios manes suspiriis nil profuturis moramur? Deus, qui te morte vitam lucrari fecit, nos etiam pro suâ bonitate ducat, ut hoc immite adversitatum pelagus eluctati, Tecum letari queamus in mille seculorum chiliades. Vive, die anime, aliquando Tuo corpori, quando nostro Creatori visum est, cum gaudio reduniende, ut nunc sic in perpetuum feliciter! Dabantur è squalido hoc mundi immundi carcere, Diaboli aucupio, mortalium hospitio, ubi malis benè, bonis malè est, à subditis quondam tuis, nunc valdè mæstis. Hæc, Audi-*

tores Per-Eximii epistolæ scribendæ foret,
 materia. Sed ita nos ipsis soli relictis singultus &
 gemitus repressos deglutimus, Deo, malorum
 Medico, fortunas nostras committentes.
 Hoc nemo ibit inficias, talem terræ valedixisse
 Principem, qualem meliorem, si quæ futu-
 ra est posteritas, expectare nunquam pote-
 rit. De celeberrimo Imperatorum Pare,
 Tito & Augusto, historiæ Concinnator
 Dion, literis memoriæque prodidit; Hunc
 si minus, illum, si plus vixisset, favorem Ro-
 manorum ne utique fuisse consecutum.
 Augustus enim in principio propter exortas
 seditiones crudelior, multis postea tractu
 temporis in Populum Romanum claruit
 beneficiis: At Titus humanè imperans, pe-
 riit in gloriâ forte an non vacaturus culpâ, si
 longius in contubernio vivorum fuisset con-
 versatus, cum majori fortunâ quam virtute
 in vita suâ usus sit. In nostro Duce habui-
 mus, quod & in adolescentia demirari, & in
 senio laudare, & in morte dolere potuimus.
 Quod si ergo juvenis efflasset animam, dimis-
 sus fuisset ægrè, nunc quia senex moritur,
 ægerrimè discedit. Si apud vetustiores Ro-
 manos tantæ laudis Heros à vitâ descivisset,
 suâ, quis, amabo, vitio vertisset, si super Ejus
 funere pro ethnicâ consuetudine sic essent
 lamentati: *Debuisset illum aut natum esse nunquam,*

ant

aut nunquam esse mortuum. Nos verò in Manes
 pientissimos, imò in nos ipsos esse maxime
 injurii, si illud fari cum gentibus velimus:
 Etenim si votum obtineret alterutrum, quid
 aliud esset? quã velle nostras Regiones hac-
 tenus concessio bono carere, si usura lucis Ei
 planè non concessa esset, & nolle justam ani-
 mam in curia cœlesti nunc triumphare, si ex-
 trema dies à Deo constanter esset denega-
 ta? Utrumque autem vel mente tantummo-
 do concipere, nobis sit religio. Et si uni-
 versam mundi vanitatem non limis oculis
 contueamur, nostro PATRI potius gratulan-
 dum esse ducimus, quòd fluctuoso seculi ma-
 ri superato, ad omnigenæ prosperitatis por-
 tum appulerit. Philosophus Braxillus ad
 plures abiturus, cum à frequenti Senatu visi-
 tatus non parùm deploraretur, ob quatuor
 causas se lætari affirmabat, primò propter
 conscientia bonæ testimonium; deinde,
 quòd tam magnos Viros suam mortem luge-
 readverteret; tertio, quòd totis sexaginta
 annis Reipublicæ ac civitati prodesse studu-
 isset; quartò, quòd cultum, quem aliis debu-
 erit, semper præstitisset, denique adjunxit:
Ergo vitam hodiè mihi exordiri vidcor. Sed ô vitam
 miseram, quam æternæ mortis tenebræ clau-
 serunt. Beatus FRIDERICUS WIL-
 HELMUS cum bonâ conscientia, quæ erat
 senectutis dulcis nutricula; cum omnium
 suo-

-on

suorum lacrymis, quæ certissima amoris in-
 fucati sunt indicia, cum salutari DEI agnitio-
 ne & fide in CHRISTUM Salvatorem non
 dubiâ, quæ laus est morientium præcipua,
 excessit, dum annis bene multis, non tam SI-
 BI, quàm nobis proficere laboravit, & veluti
 lucerna inserviando aliis seipsum tandem
 consumpsit. Sed mera vita hanc mor-
 tem insecuta est. Vivit in coelis, vivit
 in suorum animis & lingvis, & pro quo im-
 mortales DEO O. M. refundendæ gratiæ,
 vivit in FRIDERICO WILHELMO
 FILIO. Romani, simul ac ægrotus animam
 coepisset exhalare, qui erant amici proximi,
 appropinquabant morienti, egredientem
 ejus spiritum appposito ore excepturi. Nul-
 la hîc, spectatissimi auditores, nullâ hîc in spi-
 ratione opus est: Ingenitus est nostro ju-
 niori Principi Spiritus & animus paternus,
 qui generatione meliùs, quàm ridiculâ aëris
 attractione propagatur. Non secus igitur,
 ac Rex Macedonum Philippus naturæ, quod
 debebat, soluturus, adstantes atque flentes
 Proceres ita solabatur: *Non moriar, quia A-*
lexandrum, in quo vivam, superstitem relinquo. Nec
 minus notatu digna Eduardi IV. Regis An-
 glificani, in extremo articulo hærentis verba
 sunt, quibus Cancellario quærenti, annon
 animum quodammodo turbaret, quòd basi-
 lica magnificentissima, amplissimaq; posses-
 sio-

fiones sibi essent deferendæ, ostendēdo filios
 regeffit: *Ista pignora mihi erunt eburnea palatia,*
in quibus habitabo, quoad stabunt, eruntq; meæ possessio-
nes etiam, ex quibus sine ullo labore fructum percipiam.
 Sic vestram hîc sententiam efflagito, Audi-
 tores devenerandi, annon Dux noster Mini-
 stris supremis, medioxumis, imis totum vi-
 dentibus lætabundè evolare potuerit, Princi-
 palem thronum cedens Filio, in quo, si Deus
 volet, gloriosam adhuc vitam aget. Nec
 terrere quenquam debet, quòd *mesfis nostra*
in herbâ demum esse videatur; Hæc enim admira-
 bilis Dei maximi est gubernatio, quod primò
 ad extremam lineam res pervenire sinat,
 postmodum inexplicabilem potentiam o-
 mnibus creaturis palam facere soleat, ut su-
 um Nomen solum, gloria, honos laudesq;ve
 maneant, & omnis terra cognoscat, Eum
 esse, qui possit regnis tanquam pilâ ludere,
 summaq;ve imperia pro voluntate Succes-
 soribus legitimis (fremat orbis & orcus)
 facta tecta reservare: Præsertim arbor Sa-
 xonica & sub eâ Domus Altenburgica
 adversus callidissimas Diaboli machinas
 ita est defensa, ut repentinum DEI auxi-
 lium è vestigio apparuerit. Si enim
 historiarum veterum thesauros recludamus

F

&

& in quartum abhinc retrolabamur seculum,
Fridericum admorsum, de quo antea non nihil
 percepimus, offendemus. Hic Marchio ante
 quadringentos ferè annos sola stirps fuit, ex
 quo procurante Deo, Saxonica Cedrus mul-
 tis brachiis usque ad hæc nostra tempora se
 dilatavit. Sed quantum vafricie & infidiis, mil-
 le fraudum artifex hanc arborem succidendam
 quaesierit, dictu est difficile. Primò instigati-
 psum Parentem Albertum, ut ^{eterni} naturali
 suppressa, in propria viscera, Fridericum &
 Diezmannum, atroci bello saeviret, & injusti-
 tiae amicum, Johannem, Marchionem Bran-
 deburgicum sibi adjungeret, quorum incur-
 sus cum fortiter repressissent duo fratres, &
 hoc pacto consilio suo male inito se excidisse
 Albertus conspicatus esset, iram percitus filio-
 rum regionem, cujus ex mandato Rudolphi
 Imperatoris, justipossessores erant, Adolpho
 Cæsari non despicienda pecuniae summa ven-
 didit, qui eam per suum Patruelem Philippum,
 Nassoviensem Comitem collectam manu sibi
 asserere conatus est. Sed Deus qui semper à
 justorum partibus stetit, prænominatos fra-
 tres sic firmabat, ut aliquoties Philippum
 praelio funderent, qui cum armata vi nil
 posset efficere, astu rem aggressus, ipsam
 nocte, Natalibus Sospitatoris sacram, Li-
 psiae in Templo D. Paulo dedicato, à
 fica-

ficario mercede conducto confodiendum, curat Diezmannum, ubi etiam sepultus est, uti illius Epitaphium & imago hodiernum conspicienda contestantur. Interea Albertus alius, scilicet Austriacus, cui summum Imperium cesserat, ad componenda dissidia conventum Altenburgi instituendum indicat, revera autem id cupiebat hic novus Imperator, ut sublato etiam Friderico se Dominum regioni de facto obtruderet, quã ob causã satellites robustus Fridericum iussus interficere, stricto pugione in Marchionem nil mali suspicantem irruit, sed ab ejus stipatoribus comprehensus ipse confestim trucidatur. Fridericus vero visã hanc malitiam mutatis vestibus in aliam regionis partem abcedit & conscripto milite vim illatã vi repellere conatur. Quibus etiam ex animi sententia gestis, nunquam minor bello, major tamen invidia, quæ Deus & fortuna deposuerat, occupat, Parente interim Erfordiam in summam paupertate demortuo. Hæc ideo sub finem narrare libuit, Auditores tristissimi, ne despondeatis animũ & Christianæ spei hastã abjiciatis, cum omnes nostras Provincias & omnium salutes, unicam columnam, sed teneram sustentari cogitatis. Deus qui ante tot centum annos, providentiã suã celsissimã hanc Domum rexit & protexit, ulterius patriæ curam habebit commendatã. Id quod omnes in verã compunctione & humilitate ad tremendos illius pedes abjecti,

exorare necessarium putamus. Ego devotum Benajæ votum, quo Salomonem in Regem mox ungendum impertiebat, in-
 quiens: *Quomodo fuit DOMINUS cum Domino meo Rege, sic quoque sit cum Salomone, hâc vice ex ore defumens cordicitus precor: Sicut mirificus Deus fuit cum Davide nostro Altenburgico, ad patres suos in pace congregato, sic etiam cum nostro Salomone sit.* Fuit autem cum ipso in vitâ & morte: Fuit cum Ipso per singulos ætatum gradus: Fuit etiam cum ipso sub manibus Tutorum à primo nativitatis puncto verlan-
 te & tandem suo tempore ad gubernacula evexit. *Ita sit cum Fedidja & Salomone nostro!* Induat eum spiritu Scientiæ & Pietatis, spiritu sapientiæ & intellectus, spiritu fortitudinis ac Timoris Domini, ut olim in ipso nostrum FRIDERICUM WILHELMUM, ò nostrum FRIDERICUM WILHELMUM! ex osculari liceat. Et sicut Hispaniæ Regis Philippi, in ipso vitæ termino, Philippum III. Filium instruente, ultimum votum erat, *ut se defuncto sic viveret regni hæres, ut Regnum Regem non amittere, sed commutare sentiret;* Ita scimus beatissimi DOMINI PATRIS ac gloriosissimæ DOMINÆ MATRIS optionem sæpiùs repetitam, fuisse huic similem: Quæ etiam cum aliis paternis conjuncta præceptis exhortatio, obedientissimo, & suis DOMINIS PARENTIBUS nunquam molesto filio, semper hærebit Amis

Inis infixa medullis.

Concedite itaqve (qvemadmodum facietis)
 Serenissimi, Celsissimiqve DOMINI FRATRES PRINCIPES, DOMINE JOHANNES GEORGI, Secunde, feliciter electe, Sacri Imperii Romani oculo, & Tu MAURITI, mure Tuorum fortissime, Tuti penes Deum nostrarum Regionum TUTORES. Concede & Tu, expectatissime Princeps, FRIDERICE WILHELME TERTIE, nostra spes, nostrum gaudium, nostra salus, ut TE aliquando in altum Majorum Tuorum solium, [ô qvibus cum subditorum jubilis] collocato, Regiones laudabilissimum Principem Parentem non amisisse, sed commutasse sentiant. De cætero, Deus omnis solatii Te, Serenissime Princeps ac Domine, cum Illustrissimâ Dominâ Sorore, JOHANNA MAGDALENA, & Celsissimâ Dominâ Amitâ DOROTHEA, cumqve reliqvis DOMINIS CONSANGVINEIS omnibus, qvi casu hocce Tragicovehementissimè sollicitantur, à penitissima mœstitiâ eripiat, & TOTAM DOMUM SAXONICAM immane longum à tantâ clade, pro suâ infinitâ misericordiâ, custodiat, ne defint in hâc lineâ rutaceâ nunc & olim Principes, Pietate & Constantiâ, Justitiâ & Clementiâ, ex animi FRIDERICO WILHELMO compares, qvi supremum beatitatis apicem eô est

adeptus, quòd Deo charus & bonorum nemini in-
visus hâc mundi fabulâ exierit.

Augustus Imperator, morti proximus
vocatos ad se amicos interrogâsse fertur,
*Numquid suam personam in hâc vitæ Comœdiâ benè e-
gisset?* Cumq̄ve ipsi, *optimè*, respondissent, sub-
iunxit: *Ergo plausum date.* Tu Augusto melior,
Trajano probior, Tito amantior, inter thro-
nos & dominationes, inter principatus &
potestates nunc constitute cœli Princeps,
non opus habes, ut ex nobis quæras, *quomodo
vitæ Tuæ Comœdiam, quæ nobis facta est Tra-
gœdia, transegeris, cum post Te, ceu post Eli-
am Elisæus, maximi, parvi, minimi, ô Pater!
Pater! clamitent.* Ergo Comœdiâ hâc à Te
tam bene actâ, *jam plausum damus manibus*, quæ
pectora percutiunt; *oculis* qui largas stillant
lacrymas: *corde*; quod profundos edit ge-
mitus.

Et cum non aliâre, quàm serâ deprædica-
tione, Tua in nos cumulativè effusâ benefi-
cia referre posse videamur, sanctè promitti-
mus, diem, qui nobis finiet vitam, Tuam
quoque apud nos terminaturum esse memo-
riam. Ecce! hâc nostra parva Meinunga,
Tuæ Cellitudini hactenus subjecta humili-
mè, sub Tuarum tegmine alarum latitans,
singularem Tuam Gratiam multoties exper-
ta, Serenissimum Tuum Nomen, quan-
tum

tum in se est, in hac oblivionis terrâ, me-
mori sub corde etiam apud alios reconditu-
ra, sequens Tuæ Clementiæ & Gratiæ, suæ
verò humilitatis ac observantiæ & debitæ
gratitudinis MONUMENTUM erigit:

FRIDERICUS WILHELMUS II.

EX
ANTIQUISSIMA SAXONUM PROSAPIA
PATRE
EJUSDEM FAMÆ ET NOMINIS
EJUSDEM ZELI ET PIETATIS
EJUSDEM GLORIÆ ET VIRTUTIS
NATUS POSTHUMUS
E FRATRIBUS SUIS OMNIBUS
UT DAVIDES MINIMUS
TANDEM SUPERSTES FELIX
REGIONUM RECTOR
STIRPIS RADIX
SUBDITORUM PATER
QVOD MORTALE HABUIT
USQVE AD DIEM RESTITUTIONIS OMNIUM
ALTENBURGI
DIE XXII. APRIL. ANNO M. DC. LXIX.
DEPOSUIT
ET
DUBIA TRISTIQUE RERUM FACIE
PATER FILIUM UNICUM MINORENNEM
SED
QVOD SOLUM MISERIS RESTAT SOLATIUM
VIRTUTUM PATERNARUM EX ASSE
ÆMULUM
ET
UNAM FILIAM
SED
EXEMPLO BEATISS. MATRIS MAGNANIMAM
ET HEROIDA
PRINCEPS PLURES REGIONES
DOMINUS QVAMPLURIMOS MINISTROS
IN-

INGENTI IN MOERORE RELIQVIT.
 IN COELO
 DUAS CONJUGES
 ET CHRISTIANUM FILIUM
 PIOSQVE PARENTES ET CONSANGVINEOS
 CUM GAUDIO COMPLEXUS.
 VIXIT
 ANNIS LXVI. PER DEI GRATIAM
 QVOS PAUCI ATTIGERUNT
 REGNAVIT
 ANNIS XXX. CUM MAXIMO SUORUM
 COMMODO.
 ITA VIXIT
 UT VIVERE DIVTIVS
 ITA REGNAVIT
 UT REGNARE EVM LONGIVS
 OPTARINT OMNES SVI
 SEMPER BONVS JVXTA SVORVM VO TA
 USQVE AD MORTEM.
 SI PIVM QVÆRIS
 HIC FVIT
 SI FORTEM
 NVLLI CESSIT
 SI CONSTANTEM
 IN VTRAQVE FORTVNA PARI STETIT FASTIGIO.
 CONSILIO OPTIMVS
 RELIGIONE CLARVS
 CONJVGIO CONTENTVS
 PROLE BEATVS
 VBIQVE CHARVS.
 NOS
 OMNIBVS REGIONIBVS
 DVCATIBVS
 PROVINCIIS
 NON MELIORES DVCE PRECATI
 NVNC TACEMVS
 ET
 EJVS ACERBA FVNERA
 GEMEBVNDE FLEMVS
 Dixi.
 S. D. G. M. M.

